

RA-41776

P u u s t r i t s

ü t s

kaunis luggeminne neile troostiks, kes
willetfusse sattunud,

mis

wäljaandnud

J. Thomason,

Eoli õppetaja.

Tarto linas.

Trükkitud H. Laakmanni jures.

1840 aastal.

Der Druck ist unter der Bedingung gestattet, daß die gesetzliche Anzahl von Exemplaren der Censur-Comität abgeliefert werde.

Dorpat, am 14. Mai 1840.

M. v. Engelhardt, Censor.

2
Tartu Riidiku Üinkooli
Raamatukogu

124891

Puust rist.

Maria, üks rikkas praua, elas pärrast mehhe surma, maal, omma pärris mõisas, kedda keif naabre rahwas wägga armastasi, sest ükski, kes ta jures abbi otfis, ei läind raske süddamega mõisa treppist alla. Pühha päwal, ohto ajal, enne kui linnast wälja sõitis, läks weel ümber linna kõndima. Se olli üks kaunis kewanene pääw, ning pärrast wihma saddo läksid rahwas tuhhandete kaupa, puhtas rides, täis suurt rõmo, linna wärrawatest wälja, endid jahhutama. Wärrawast wälja minnes, tulli praual mele, linna pea kirikusse minna. Kui olli uksest sisse astunud, täitsid pühhad mõtted temma süddant, ning tal olli, kui olleks feige wäggewam temma kõrwas seisnud, ning taga rätinud. Pühha wölkwede al, langes põlwili mahha, ning kummardas Jõsat, taewa ning ma lojat. Tülki aja pärrast tõusis jälle ülles, läks pikkamiõsi eddasi, ning watas nende kujukode peäle, mis seäl seina külges rippusid. Need ollid malid pühhadest inglidest, puhtast

neitsist, pühha apostlidest ning Jõsandast Jesusfest Kristusfest. Igga haua jure jäi ta seisma, ning lugges kirja kiwwide peält, mis haudade peäle ollid pandud. Kuusagi ei juhtund ühte ellawad hinge naggema, ei ka muud heält kuulma, kui agga omma jallaastumist. Range wärristus läks tal ülle keige ihho, kui selle peäle mõtles, et aina üksi, ellawade seast, ülle surnude tuhha ning põrmo käis. Silmawega mõtles se peäle, et keik siin maa peäl tühhi on; ja kui tal siit ilmast ärralabkunud wannemad, sõbbrad ning suggulased mele tullid, läks ta südda wägga kurwaks. Need kirjatükid, mis haua kiwwide peäle ollid kirjutud, ollid tal troostiks, ning täitsid temma kurwa süddant selle mõttega, et kui ka siit ilmast lahku, jälle üksford ülles tõuseb. Ünsa rõmoga lugges neid õnnisteggia sanno: Minna ollen se üllestõusminne ning ello; kes minno sisse ussub, saab ellama, ehk ta kül surnud olleks. Ja iggäüks, kes ellab, ning minno sisse ussub, ei sa iggawest surrema. Tund tulleb, millal keik, kes haudada sees on, Jummalaja poja heält sawad kuulma, ja wäljatullema, kes on head teinud ello üllestõusmisfeks; agga kes on pahha teinud, hukkamoistmisse üllestõusmisfeks.

Kui ühhe wagga naesterahwa haua jure läks, kes siin ma peäl paljo olli kannatanud, ning sedda kirja lugges, mis senna kiwwi sisse, kuld tähtega olli leigatud; need ollid need sannad: Ünsad on need surnud, kes Jõsandast surrewad, sest ajast; tõest ütleb waim, et nemmad peawad hingama ommast waewast, ja nende teud käiwad nende järrel. — Kui ühte kabbelisfe läks, mis

kirriko kõrwas, juhtus üht kahheksa aastast tüttar last, leina rides, altari ees, naggema põhwili maas ollewad, kes ni suggawasse olli mõttete sisse waunud, et mitte ei näind, kui temmast möda läks. Kui ommad silmad temma peäle löi, ta silmist wet möda kahwatand palgid naggi mahha jookswad, ei tahtnud tedda palwes mitte eksitada, waid otas ni kaua, kui ülles tõusis, läks siis ta jure, ning räkis taga tasfase healega: Sinna, armas lapsokenne, olled wiisi täis muret! Mis sul siis on, ning mispärast nuttad sa ni halledate? Oh, ütles laps, ning silmad hakkasid jälle wet jooksa, tänna aasta eest lahkus minno kallis Jõsa meie selfist, ning tänna kahheksa päwa eest pandi minno armas emma seia hauda! Mis pallusid sinna siis siin Jummalalt? küsis praua. Et ta mo peäle hallastaks, kostis lapsokenne. Minna ei loda ühhegi mu jurest rahho ning troosti leida, kui ükspäätis temma jures. Minna ollen kül weel seäl, kus ennegi korteris ollime, agga senna ei wõi ma mitte ennam jada; sest homme kästis peremees mind wälja minna. Oh peaks ükski minno suggulaste seast mind nüüd enneste jure wõtma! Kirriko õppetaja, kes minno õnnist emma, kui haige olli, watamas käis, ütles, et se nende kohhus om, mo waese õnnetumal lapsokesfel, sanna ning teoga abbiks olla; agga nüüd ei tahha üks egga teine minnust middagi teada. Sedda ei wõi ma neile ka mitte süüks arwata, sest neil ernestel on paljo lapsi, ning ei olle ka suremad suggugi, kui se, mis igga pääw palle higgiga teniwad. Waene laps, ütles praua, kui ford nisuggune

sinnoga on, siis ei olle kül immeks panna, et ni kurw olled. Minna ollin seia tulles wägga kurw, ütles lapsokenne, agga armas taewane Jēsa wöttis keik murre nink kurbtuſse mo süddame peält, ja ollen nüüd wägga rõmus, ning mul ei olle muud murret, kui agga temma tahtmiſse jārrel ellada, et tal mo ülle woiks hea meel olla.

Need ilmaſüta lapsokesse sannad ligutaſid praua süddant, et ütles: Minna uſſun Jummal on so palwet kuulnud! Olle rahhul minno tütar, ja tulle minnoga. Kui laps sedda kuſis, jäi praua otſa watama, ja ütles wiimaks: Ruhho siis? Minna ei julge, mul on nõu koddõ minna. Minna tunnen jo kirriko õppetajat, ülles praua, kes sinno õnniſt emma weel ſurma wodi peäl watamas käis, ning tale paljo head teggi; temma jure tahhame minna, ning taga nõu piddada, kuidas ſind wõiks aitada. Pakkõs nüüd lapselē kät, nink läkſid, mõnnuſad jutto ajades, õppetaja pole. Temma, üks wanna ja töſſine inimenne, tõuſis immeſtelles omma laua äreſt ülles, kui rikkaſt prauat, lapsokenne kækõrwas, näggi ukſeſt ſiſſe tullewad. Maria kōnneles nüüd ärra, mil wiſil sedda laſt olli tundma õppind, ning kækſis tüdrukut kirikeſſeks ajast wälja minna, ſeſt tal olli õppetajaga middagi räkida. Kui olli wälja läind, ütles praua: Armas õppetaja! Minnul on mötte sedda laſt enneſe jure wõtta, ning tahhan tal iſſa ning emma aſſemel olla. Jummal wöttis minno lapsed keik jo nores põlweſ enneſe jure, ning minno südda ütles ſeſ, et sedda armastuſt, miſ mul nende waſto olli, nüüd temma peäle pean pöörma. Teie tunnete sedda laſt, ja

tundſite ka ta wannemaid, ütlege nüüd, miſ nõu teie mulle annate? Õppetaja, kelle ſilmis rõmo piſſarad läikſid, löi käd kokko, tõſtis ülles taewa pole, ja ütles: Jummal pühha tahtminne olgo iggaweſt kidetud! Suremad hea teggo ei wõi ta teie kaeſt enam otada, kui sedda, miſ temmale ſowite. Temma wannemad ollid truid ja jummalakartlikud innimeſſed. Ilmas ei ſa minna kül sedda ärraunnõtama, kui ta emma ſurma wodi peäl, ſilma wega ta peäle watas, ning tedda õnniſtas, kes põhwili maas temma ſangi ees kibbedaste nuttis, ning taewa pole wadates, ütles: Sinna armas Jēsa taewas, ſaad ka temma iſſa ollema, ning ſaad tale teiſt emma andma; sedda uſſun minna lindlaſt, nink lahkun ſiſs rõmoga! Õppetaja kuuſus nüüd sedda waſt laſt ſiſſe, ja ütles: Wata Anne, ſe wagga praua tahhab ſul emma aſſemele jada. Se on ſul üks suur õn! Tahhad ſa temmaga minna, ning tal ſannakulelik tüttar olla? Sure rõmoga ütles Anne: Ja! ning rõmo piſſarad jookſid möda palgid mahha. Ta nuttis ni kibbedaste, et ennaſt nahjalt enam ei tahtnud waigistada. Tännas prauat ſilmawega, ja andis ta kae ja jalgele ſuud. Wata minno armas laps, ütles õppetaja, kuidas Jummal ſo eeſt hoolt kannab! Kui sinno õnnis emma ſurmaga wõitles, olli ta ſo teiſe emma, ilma meie teadmatta, jo ſeia ſaatanud, ning ei lahknuud tedda mitte enne linnas wälja minna, kui ſind olli leidnud, ning ſind omma tütreks wõtnud. Tännas tedda ſiſs keigeeſt süddameſt, kes ſo waſto ni armolinne on; panne omma lotuſ temma peäle, ning pea temma kaeſud.

Olle omma ue emmal, fedda Jummal sulle andnud, sannakulelik, ni kui sa omma õnsa emmal ollid; siis saab ta sinnust ka rõmo tundma, ning sinno käsfi saab heaste käima. Kui mõnni lord ka rist ning willetsus so peäle saab langema, siis pallu Jummalat, ni kui sa tedda kabbelis, omma emma haua pääl pallusid, siis saab ta sind leigest häddast wälja aitama.

Kui ohto ajal õppetaja jurest ärra läksid, olli jo pea kess õse, kui Maria weikse Annega, omma mõisa jõudis. Ohto sõmaaeg olli jo ammo walmistud, ning lauale kantud. Praua panni omma ue tütre ennese kõrwa, laua äre istuma, ja andis tale keikest rogadest rohkest ette. Kui jo sõnud ollid, wiis lapsokesse ühte weikesse kambresse, ja ütles: Se saab so maggamisese kambres jäma, ja et sul essimenne lord ses kambres maggada on, siis loe siin omma ohto palwet, õnnista fedda päika omma ellomajaks, ning pallu Jummalat, et ta ikka so jures olleks. Head õdd. Jummalat rahho olgo sinnoga!

Kui ta maggamisese toast olli wälja läind, panni Anne käed risti, langes sängi ette põlwili mahha, watas ülles taewa pole, ning lugges õhto palwet. Kui palwet olli teind, andis ennast Jummalat kaitsemisese alla, ning uinus siis, risti kättega, maggama. Teisel hommikul, ülles ärkades, mõtles omma endise pimmeda korteri peäle, kus keigel aastal päike egga ku sisse ei paistnud, ja tänas Jummalat, et nüüd ühhes nisugguses majas olli, kus hommiko warra jo päike aknast sisse paistes tedda ülles ärratas. Täusis nüüd

ülles, ja olli wägga rõmus, kui aknast wälja wadates, mõisa treppi ees, rohho aedas, wilja puid nink lilledessi näggi õitsewad, tänas üest Jummalat, kes tedda ühte nisuggusesse lustilikko kohta, ning ühe ni kalli ning sõbralikko praua jure olli juhatand. Kui ta näggi, et praua temma wasto wägga hea olli, armastas tedda ka wägga, teggi keik rõmoga, mis tal ial arwas tarwis ollewad, ja läks sel kombel, tund tunnilt, ning päaw päwalt praua melest ikka armsamaks. Seäl wõis ta ka õppida luggema, kirjotama, ning keik, mis agga himmustas. Kui kümme aastad olli Maria jures olnud, juhtus neil suur õnnetus, sest praua jäi äktselt wägga raskest haigeks, kelle eest nüüd sure armastussega hoolt kandis, kui olleks ta omma ihholik emma olnud. Ühhel õhtul, kui ni kange külm olli, et keik külma wärrast wärrisest, himmustas praua soja teet jua, olli Anne kohhe walnis haigele wima. Praua jõi, andis nõu jälle taggast ning ütles: Armas Anne, sinna teed mulle wägga paljo head! Tüttar ei wõi omma ihholikko emmale ennast head teha, kui sa mulle teed. Jummalat tasfugo sulle fedda jälle tuhhande korra ärra. Minna ei sa sind mitte ärraunnustama. Armastus ei lasse ennast kül mitte tasfuda, agga sa saad näggema kui ma siit ilmaft ollen lahkunud, et ma mitte tänamatta ei olle. Anne nuttis kibbedaste, ning pallus prauat, et mitte surmast ennast ei piddand räkima. Ärra nutta, armas laps! ütles Maria, surm ei olle mitte ni hirmus, kui näitab ollewad. Temma on üks tõssine sõbber, kes meid siit wangihonest, surreliklust ihhust ärra peästab,

ning meile ühhe parrema ilma wärrawa lahti teeb. Minna rõmustan ennast pea sedda nähha sawad, kelle sisse ollen uskunud. Jä sa süddamest waggaks, kui Jummal tede peäl, ning armasta omma Dnnisteggiat, kes armastuskes meie wasto, risti peäl surri, siis saab surm ka sul kerge ollema, ning saad tedda rõmoga wasto wõtma, kui sulle üksford kät pakub. Maria jäi nüüd täkkiks ajaks isseenneses mõtlema, risti löödud Jესusse Kristusse kujo käes hoides, mis puust olli tehtud, andis tale suud silmawega, ning ütles: Nüüd nään minna omma Dnnisteggia kujo, agga pea — oh rõmo! — pea pallest pallesse. Üksu mind, armas Anne, ütles praua täkki aja pärrast, temma olli jo siin maa peäl mo keige kallim söbber, mis ommas süddames mitto ford ollen tundnud. Se olli mul keige armsam silmapill minno ello päwade seast, kui temma sanna, temma ello, temma armastusse peäle surmani, mõtlestin, ning temmaga waimus räkisin. Meie ei leia maial armo egga õnne, kui uskus temma sisse, ning temma sanna täitmisses! Kui meie hädda ajal omma lotust temma peäle panneme, siis ei jätta ta meid mitte abbita. Ning nenda, räkis ta weel tasfase healega, leian ma temma sannas ka sedda wimast troosti, sest temma ütles omma jüngrite wasto: Minno isja majas on paljo ellomajast — kui se teistite olleks, olleksin teise ütelnud. Minna lähhen fenna, teile paika walmistama. Nenda räkis ta, ning minna lodan, et mo kocht jo walmistud on — minno Jēsand tulleb, nink kutsub mind, ning minna lähhen ta järrel rõmoga. Sinno kätte

annan minna omma hinge! — need ollid need wiimsed sannad, mis ta räkis. Temma olli wägga nõrk, et silmad kinni waustid. Anne ärratas keil innimesed ülles, kes mõisas ellastid, ning fatis kiriko-õppetaja järrel. Temma tulli kohhe, ning teggi surria söngi ees palwet. Praua teggi silmad pišfut lahti, ja andis märki, et ta palwest arro sai. Tund aega pärrast sedda tulli surma ingel, ning peastis ärra temma hinge.

Sest et Maria innimestele paljo head olli teinud, läks üks hirmus hulk rahwast temma matmist watama, ning ärraarwamatta olli se pišarate hulk, mis ta hauda kulkus. Kui jo mattused möda ollid, tehti siis ta testament lahti, ning leiti, et Annele seitse tuhhat Rubla rahha, ning kalliste asjade seast ühhe tale mällestuskes wäljawallitseda olli lubbanud. Paljo temma suggulaste seast ollid selle rahha ülle sured silmad teind, ja mõnni ei tahtnud ka mitte, et ühhe nende kalliste asjade seast ennesele piddi wäljawallitsema. Wata, siin on üks wägga illus ja talriko suruse kirjadega fleit, ütlesid nemmad, ja liategi weel temma pruutfleit, wötta, ja hoia se ennesel mällestuskes. Üks wanna herra, praua suggulastest, ütles: Se fleit ei kõlwa mitte Annele. Arge lobbisege tale mitte nisuggust rumalad jutto ette. Laske tedda wallitseda, mis ta isse agga ial tahhab. Temmale anti nüüd aega, teise hommikuni järrele mõttelda, mis asja wallitseda. Kõgi tüdruk andis nõu, et kaddund praua kallist sõrmust eht perlid piddi wõtma. Wanna mõisa kärner käsikis ta kuld kujo ennesele

mällestusseks piddada. Hommiko warra pannid siis keit need kallid asjad, kuld juukse nöelad, kõrwaröngad, kuld keed, otsa ehted, sõrmused, kallid elmed ja ta kuld kujo, ühhe rohhelisse laua peäle — ning nüüd piddi Anne wallitsema. Temmga ütles: Urge mötlege mitte, et ma ennesele ühhe nisugguse asja wallitsen, mis paljo maksab. Se keige weiksem ning keige oddawam assi on mul keige kallim. Kui mul lubba walitseda on, siis pallun ennesele sedda puust riisti, mis praua käes hoidis ning wiimse filmawee ja surma higgiga käsits, kui siit ilmast lahkus; se on mul se keige kallim mällestus, kes mul ta wiimast maenitsust, mis mulle andis, mele tulle tab. Anne palwe sai nüüd täidetud, ning keit kiitsid ta wallitsemist heaks, et kül omma südamas ta ülle naersid. Wäljaminnes ütles kõgi tüdruk, sinna ollid wägga rummal, et sa ennesele mitte üht kallist asja ei wallitsend. Eks sa siis ei pannud tähhele, kui sulle märki andsin, et sedda sõrmust ehk perlid piddid wõtma. Sedda riisti olleksid sa wõinud muidogi wõtta, ilma et äkästi ta järrel ennam olleks küsšinud. Sa ei olle mitte tark! — Jummal õnnistago sind, armas laps! ütles kärner. Puust riisti jures on sul ennam õnne, kui kulla ninl hõbbeda jures, ja saab sul hädda ajal ennam troosti andma, kui kuld, ning kallid kiwid. Anne panni selle riisti omma weikse kasti sisse, ning olli tal nende asjade feast, mis tal seal sees ollid, keige armsam.

Aasta enne praua surma, olli kärneri pojalt, kes üks tark noor mees, nõu tedda kossida, ning

olli omma isäga selle asja ülle ka räkind, kes sedda prauale teada andis. Maria olli ta wasto nenda ütteleud: Sinno tahtminne, armas kärner sündko, sest sinno poja Willemi ning minno tahtminne sündiwad kokko. Willem peab nüüd pariks aastaks linna minnema, ütles praua, kärneri ammetid selgeks öppima, ja kui siis taggast tulleb, ja neil weel need sammad mötted on, siis tahhan ka minna, kui Jummal mo ellopäiwi pikkentab, nende pulmas römüs olla. Sega ollid Willem, temma isä ning Anne wägga rahhul. Praua andis Willemile nüüd ued rided, reisi rahha, ning satis tedda linna. Nüüd, pärast praua surma, kui Anne ei teadnud, mis piddi teggema, ninl kuhho piddi minnema, wöttis Willemi isä tedda ennese jure. Kui nüüd noor kärner taggasi tuli, ning prauat ennam eest ei leidnud, olli kaua aega wägga kurw. Kui laulutamisse päwal kirrikust wälja tullid, läksid temma matmisse paika, ning wisid tale weel tänno, filmawega, haua sisse, keige nende heateggemiste eest, mis neile olli teinud. Sest et Willem ning Anne teine teist wägga armastasid, ellasid üht wägga römüst ning rahholikko ello. Omma wanna isä armastasid ni wägga, et tedda kätte peäl olleksid kandnud, kes wägga römüs olli, et lapse lapsi nähha sai. Eestimisse pojale ollid isä nimme, Wridrik, ning teisele, tüttarlapsele, õnna praua nimme, Maria, andnud. Suremad römö isäl ei wöind olla, kui lapse lapsi süles hoidis, ning kätte peäl kandis; agga se õn olli tal kirikeseks ajaks — sest Jummal kutsus tedda

nende selfist, pea ennese jure, ning Willem ja Anne leinasid ta järrel kaua aega.

Tul aega pärrast isä surma juhtus Willemil suur õnnetus; ta kukkus pu otsast mahha, ning murdis pahhema käe lu katti. Temma jäi kül ellusse, agga ei wõind selle käega middagi teha, ning sellepärrast ütles mõisa wannem, et werendi aasta pärrast ta jurest piddi ärra minnema. Willem olli selle ülle wägga kurw, et tenistusfest lahti sai, ja isä ennesele korteri piddi murretsema. Kellega peame endid ning lapst nüüd toitma? Nähha olli, et hädda armamatta suur olli. Kui ta ennast mitte trööstida ei lastnud, ütles Anne: Olla rahhul, armas Willem, Jummal ei sa meid mitte mahhajätma! Panneme agga temma peäle omma lotust, temma, kes meid seia sadik on aitanud, saab meid ka eddespiddi awwitama. Teada muidogi et ka ommalt polelt peame plüüdma teha, mis agga ial meie wäes seisab. Kui kaua ollid eddast ning taggast mõttelnuud, mis nüüd ette wõtta, juhtusid nende mõtted pea kokko, ennestele üht weikest majakest osta, ning sesugguse kaubaga kauplema hakkata, mis tallorahwal keige ennarn armasid tarwis ollewad. Anne seitsetuhhat Rubla ollid ühhe kaupmehhe kätte intressi peäle antud, ja et nüüd rahha tarwis olli, läks Willem linna, poolt sest rahhast wälja wõtma, agga kaupmees ei andnud, sest kaup olli nenda tehtud, et kui rahha tahtsid wälja wõtta, piddid tale aasta enne teada andma. Anne ning Willem ollid nüüd sures häddas. Juhtusid wiimaks küllas üht riklast tallopoega leidma, kes walmis olli, neile ni pahjo

rahha laenama, kui tarwis olli. Selle heateggemise eest tännasid tedda süddamest, ja ostsid ennestele nüüd maja, kelle kõrwas, nende rõmuts, ka üks weikene rohho aed olli. Nored rahwas ollid nüüd ommas majas, mis mitte kalli laudade, tolide ning peeglitega ei olnud ehitud, waid kus agga paar õllest toli ning üks laud olli, wägga rõõmsad ja õnnelikud. Kuld uri assemel olli neil üks puust tehtud seinä kel. Peeglid ei olnud neil suggugi; nende assemel ollid neil ramatud laua peäl, mis saina külge ollid kinni lõnuud, kelle sisse saggedaste watasid, omma hinge näggo seäda. — Podis piddasid ifka head kaupa, ja et mõllemad igga ühhe wasto sõbbra liffud ollid, kaupa oddawast ning täie mõedoga müsid, olli nende pood, hommikast ohtuni ostjaid täis. Nennad ei joudnud Jummalat se eest kül tännada, et nende kässi mõnne aja pärrast, jälle wägga heaste käis. Rahho teine teise wahhel, rõõm omma lastest, ning wäsimatta tö teggeminne, teggi neile se weikse ello-maja armsamaks kui paradisi.

Et siin ma peäl seggamatta õnne ei olle, said Willem ja Anne pea tunda. Kui meel aastadki ommas udes majas ei olnud ellanud, todi neile sõnnomid, et kaupmees, kelle jure Anne rahha intressi peäl olli, pankrottiks jäänd, ning et nüüd wiimsest koppikast peawad ilma ollema. Kui se tallopoeg, kes neile wiis sadda Rubla olli laenand, sedda kulis, et kord nisuggune, tulli nende jure, ning tahtis silmapill omma rahha kätte. Nennad pakkusid tale omma maja pandiks, agga

ta ei olnud sellega rahhul; söimas neid wägga hirmsast, ja wandus neid ma peält ärra. Andis nüüd neile weel paar nädalid aega, ja ütles wihhaga, laua peäle lääes: Kui wie nädali pärrast mo rahha siin ei olle, siis lassen keik, mis teil agga ihho ja hinge tagga on, ärra müa, et mo wölg tasfutud saab. Piddage meles! Nored rahwas ollid nüüd wägga kurwad, et neil murrelittud päwad kätte tulnud. Pea olli se aeg jo mödas, agga weel ei teadnud, kust ni paljo rahha piddid sama, et tasfuda. Nemmad pannid omma lotust Jummal peäle, et kül ette ei wöind nähha, mil wiisil olleksid wöind awwitud sada, ja pallusid jällejätmata. Öhto, enne sedda päwa kui piddid maksma, läks Anne ühte weikse kambresse, et seal wöis ilma abbi kasa ning laste näggematta nutta, ning lojale omma hädda kaebata. Wöttis, süddame wallus, puust ristil kätte, selle kallil mällestusse ünsa praua kannatamisest ja waggast lotusfest Jummal peäle, langes põlwili mahha ja ütles: Oh minno kallil Snnis-teggia, sa nääd, kui suur mo hädda on. Mis saab mo abbi kasa ning lastega sündima? Minno südda tahhab löhki minna, kui selle peäle mötlen. Ni kui sinna omma wiimses surma häddas pallusid, nenda pallun ka minna: Jösa, kui se wöinalik on, siis lasse se karrikas minnust mödda minna, — ei mitte minno, waid sinno tahtminne sündko. Ta jäi kül nüüd waid, agga hakkas pea jälle nutma, nenda et se rist ta käes silma weest märjaks sai. Oh, ütles jälle, mo südda lähheb wiist nende waeste laste hädda pärrast löhki! Agga sinna, oh Jösa taewas, olled jo

neil armolinne! Oh kule mind — hallasta minno ning mo laste peäle! Kui ka üks emma omma lapsi wöiks ärraunnustada, ei tahha sa meid ärraunnustada. Sedda olled sa jo isse ütelnud. Oh hallasta siis nüüd armust meie peäle! Watas jälle nuttes ristil peäle, mis käes hpidis, ja ütles: Oh mo armas lunnastaja! Ni kui sa ristil peält omma emma peäle watasid — wata siis ka taewast ühhe pattuse emma peäle, kes nüüd wägga paljo kannatab. Sinna olled jo keigil liggi, kes sind appi hüüdwad — oh sada siis troosti mo süddamesse, ning awwita mind! Jo mo lapse põlwes, kui wannemattest mahha jäin, ning ei teadnud, kuhho piddin minnema, ja sures süddame wallus nink kurbtusses sinno pühhas kojas sind pallusin, wötsid mo palwet kuulda; oh kule siis ka nüüd mo waese pattuse ohkamist! — Kui nenda olli pallund, wata, siis kaddus keik murre temma süddamest, ning olli jälle ni römus, kui siis, kui pärrast emma surma, altari ees, haua peäl olli Jummalat pallunud, ja kui tal ka need wanna kirriko-öppetaja sannad mele tullid: Ni kui Jummal sind on aitnud, nenda saab ta sind ka eddespidi awwitamama, olli ta kui uest sündinud. Rahhul, ning lotusses Jummal peäle, kinnitud, töusis nüüd jälle ülles, ning römo pisarad jooksid tal mödda kahwatand palgid mahha. Kui nüüd sedda weikest ristikest jälle senna tahtis panna, kust wöttis, juhtus näggema üht weikest pu tükki, ristil külges lahti ollewad, mis kohhe mahha kukkus. Se rist olli enne lord mahhakukudes katki läinud, ning siis limiga jälle kokko pandud.

Et nüüd läes hoides, Anne silmist sagedaste pisaraid peäle kukkus, tulli limist lahti. Läks siis lohhe lambre afna alla, kelle läbbi weel piisut päwa sisse paistis, sest päike olli jo alla minnemas, watama, kuidas sedda wigga jälle parrantada. Agga wata — seal sees hiilgas middagi, kelle ülle Anne wägga ehmatas. Kui nüüd järrel watas mis assti se pididi ollema, leidis pea, et rist punnase sammetiga seest wodertud, kelle sees, temma õnneks, üks kallis temandi kiwist rist kuld ärtega olli. Wõttis nüüd se kalli risti wälja mis nenda hiilgas, et ta peäle laua ei wõind wadata. Langes nüüd uest põlwili mahha, ning ütles silmawega: Oh, sinna hea ja armolinne Jummal! sa ollet mo palwet jälle kuulda wõtnud. Oh wõtta need mo silma piiswarad tänno: ohwriks waoto. Ebeks jääb ikka, et sa sedda, les sinno peäle, oh armas Jummal, omma lotust panneb, ei sa mahha jätma.

Kui Anne üllewel lambrefesses Jummalat pallus, istus Willem toas pingi peäl, täis kurbtust, ja kui selle peäle mõtles, et pea naese ning lastega majast wälja aetud saab, tahtis pea meelt ärraheita. Läks afna alla, ja et Anne seal ei olnud, lastis piiswaraid aknast wälja kukkuda, ning pallus Jummalalt abbi. Kaks lapsokest mängisid toas, ning pea juhtus Wridrik näggema, et isä nuttis, kargas maast ülles, jättis mängi: asjad pörranda peäle, ruttas temma jure, ning küsis: Jäsa, mikspärrast nuttad sinna? Mirno armas laps, ütles Jäsa, meie ülleaea mees, se wanna Leppiko Jürri, tahhab meid majast wälja ajada,

ning keif, mis meil on, teistele ärra müa. Sinna näggid jo, kui kurri ta olli, kui wiimaks siin läis. Temma tahhab nüüd et siit peame ärra minnema, ning kerjama hakkama. Aita mind ka Jummalat palluda et ta meid selle õnnetusse eest hoiab. Weike Wridrik hakkas libbedaste nutma, panni käed risti, watas taewa pole, ja ütles: Armas taewane Jäsa! Se kurri Leppiko Jürri tahhab meid majast wälja ajada; ärra lasse, ma pallun sind! Kui weike Maria sedda kulis, ning wenda ni halledaste näggi nutwad, hakkas ka waljust nutma. Jäsa wõttis tedda kül sülle, waigistada, agga ta lbi ikka käed kokko, ning hüdis: Armas Jummal! Pallun, pallun! Aita, aita! Wridrik ütles: Olle waid armas õdde; ärra nutta ennam, ussu mind, Jummal saab meid tõest aitama. Jäsa watas ülles taewa pole ja ütles: Wata nende laste peäle armas Jummal, ning hallasta nende peäle! Kui neid sanno olli üttelnud, tulli emma ristiga sisse, ning hüdis sure rõmoga: Jummal on meid arwitand, aitage mind keif tedda se eest tännada! Näitas neile nüüd sedda puust risti, kelle sees se kallis temandi kiwist rist olli. Willem watas ta peäle ja ütles: Oh Jummal! immelikul wiisil olled sa meid arwitand: Se rist on paljo wäärt. Sega woime omma wõlga tassuda, ning ei prugi omma lastega kerjama minna! Lapsed watasid ka selle puust risti peäle, ja ütlesid: Meie ei tea mitte mikspärrast teie endid selle risti ülle ni wägga rõmustate. Emma näitis neile nüüd sedda kallist risti, ja ütles neile, et se mitto tuhhat Rubla maksab. Nemmad ütlesid: Illus on ta kül peält

nähhes, agga meie ei usfu sedda, et ta ni paljo maksab. Isäl jooksid römo piisarad möda palgid mahha, ning ütles: Oh teie, minno armad lapsed, teie ei sa weel arro sest heateggemisest, mis Jummal meile on teinud; agga uskuge mind, selle rahhaga mis ta eest same, wõime omma naabre wõlga keif tasuda, ning ei prugi mitte ommast majast wälja minna. Kui se tössi on, ütlesid lapsed, siis on Jummal kül meie palwet kuulnud! Ta on meie wasto armolinne olnud, ütles isä, sepärrast peame tedda keif tännama.

Teisel hommikul bige warra, läks Anne linna, kiriko-õppetaja jure, näitas tale sedda risti, ning räkis keif ärra, kuidas sedda olli leidnud. Eks ma üteldud sulle, räkis õppetaja, pallu agga Jummalat kui willetsusse juhtud ning panne omma lotust temma peäle, kül ta sul siis abbiga saab liggi ollema. Se rõmustab mind wägga, et sa neid sanno ei olle ärra unnustand. Sinna nääd nüüd et ma töt räkisin. Jummal arwita keifi, ning ükski ei pallu tedda asjata. Et ta keifi kohhe ei arwita, agga ta tulleb omma abbiga siis, kui suggu meel ei mõtlegi. Tõeks jääb ikka, et kes lotust Jummal peäle panneb, ilma abbita ei jä. Lapsest sadik on ta so eest jo, kui üks tru isä, hooltkannud, ning sind aitnud. Jä siis ka eddespiddi uskus kindlaks, täida temma pühha tahtmist rõmoga, panne lotust temma peäle, kaswata ommad lapsed. Jummal kartuskes ülles, siis saab ta teiega ollema, teid keigest häddast wälja aitama, seni kui keif hädda lõppetab, ning teid omma rõmo sisse wõttab. — Wõin minna,

küsis Anne, sedda risti ennefele wõtta, sest se on nende asjade seast, mis praua järrel jättis, keige kallim? Se rist on sinno! Sinna olled sedda keige alwemad asja wallitsend, agga Jummal on so wallitsemist õnnistand. Wõtta siis se kallis rist, ning mü ärra, ning piddage se puust rist ennestele, lastele ning laste lastele mällestuskes. Õppetaja panni se temandi kirwist risti jälle puust risti sisse, ja ütles: Kes wõib sest ristist ütelda, et ni kallis asj ta sees on? Agga uskuge mind, nenda kui selle ristiga siin, nenda on ka igga willetsusfega, mis meie ristiinnimesed ristiks nimmetame. Wäljastpiddi näitab willetsus selle alwa putükki sarnane ollewad, agga sees on tal kallist warra, mis kallim on kui kuld, ning kallid kiwid; sest rist ning willetsus saatwad meid Jummal liggemale, näitwad meile, et keif ajalikkud asjad tühjad on, puhhastawad meid nõrkustest et kõlwame taewa rõmo sisse minna. Selle peäle mõttelge iggas willetsuskes, ning ärge hoidke sedda mitte ühhes õnnetuskes, waid selgeks õnneks ning õnnistuskes, kui Jummal teid risti ning willetsusfega koddootsib, sest tund tulleb, kus se korre tup, kelle sees nisuggune kallis warra on, saab ühhest ärraminnema, ning puhhas kallis asj saab ennast näitama. Kui se kohhe siin maa peäl ei sünni — siis sate teises ilmas naggema, et igga rist ning willetsus üks arwamatta suur Jummal heateggo olli, kes meid rikkaks teeb iggawesse ello tarwis, ning meile siis weel rõmo sadab, kui keif ilm ammo tullest ärrarikkutud, ning keif ta au, keige kulla nink kalli kiwidega tuhk nink põrm saab ollema. — Õppetaja lastis

nüüd linnast ühhe kuldseppa tulla, kes selle risti kümne tuhhande Rubla eest ärra ostis, ning Anne piddi taga linna minnema, rahha wasto wõtma. Kui praua suggulased sedda kuulsid, jooksid silmapilk kolkko, ja piddasid nõu, kohto läbbi sedda kallist asja enneste kätte sata, ja ütlesid, se olleks jo üks hul luggu ollewad, kui ühhe nisugguse kerjajale, kui Anne on, üht asja mis kümne tuhhat Rubla maksab, mällestusfeks jättaksime! Kohhus ütles neile: Jäge omma kaebamisfega kojo — ja olge rõõmsad kui kegi sest ennam ei rägi. Kui teie warra: jäotamisfese aegas jo olleksite teadnud, misfuggune kallis asji selle puust risti sees olli, ei ka süiski ei olleks teie rahhanäljatsed wöinud leelda, tedda praua wiimse tahtmisfese järrel, sedda risti mällestusfeks wäljawalitsfeda. Olge nüüd õige rahhul. Se on teil wägga hea; et sedda kallist asja ollete kautanud. Teie ollete ifka Anne wallitsemisfese ülle naernud, agga nüüd on ford teie käes, teid wälja naerda. Jäge agga omma kaebamisfega emale! — Anne läks nüüd, enne kui linnast wälja sõitis, kabbelisfese, kus jo kabhekümne aasta eest olli Zummalat pallunud, langes põlwili mahha, ning tännas tedda ka nüüd keigest süddamest, et ta waese pahwet olli kuulda wötnud, ning tedda häddast wälja aitnud. —

Tarto linnas 13. Lehheluu päwal. 1840 aastal.
